

Obvladovanje invazivnih
tujerodnih vretenčarjev,
ki zadevajo Unijo,
z upoštevanjem njihove dobrobiti

Myocastor coypus
Nutrija

Razširjenost

Nutrija je razširjena po večjem delu Slovenije, kjer naseljuje bregove počasi tekočih rek, potokov, jezer in mokrišč. V preteklosti so nutrije gojili v farmah za krzno, od koder so pobegnile v naravo. Prvotno sta bili dve žarišči razširjenosti – na Ljubljanskem barju in v slovenski Istri, zdaj pa najdemo populacije nutrije tudi širše na Primorskem, Gorenjskem, Štajerskem, v Pomurju, Posavju, Zasavju, v širši okolici Ljubljane in tudi na Notranjskem. Nutrije povzročajo spremembe na obrežnem in vodnem habitatu, s kopanjem rogov v bregove povečujejo erozijo. Na ta način prihajajo tudi v interakcijo z domorodnimi vrstami ptic, ki gnezdijo v brežinah. Objedajo obrežno in vodno rastlinje in tudi kmetijske pridelke. Prenašajo določene bolezni, ki bi se lahko prenesle tudi na domorodne vrste in človeka. Nutrija je v Sloveniji lovna vrsta, ki jo lahko lovske družine lovijo celo leto, v skladu z lovsko upravljaljskimi načrti.

Ključni predpisi, pomembni za obvladovanje invazivnih tujerodnih vrst (ITV) vretenčarjev

Ključni predpis je Uredba (EU) 1143/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2014 o preprečevanju in obvladovanju vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst. V slovenski zakonodaji različne vidike obvladovanja ITV vretenčarjev obravnavajo naslednji zakoni z nekaterimi podzakonskimi predpisi

- Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04) in Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04).
- Zakon o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04).
- Zakon o sladkovodnem ribištvu (Uradni list RS, št. 61/06).
- Zakon o zaščiti živali (Uradni list RS, št. 38/13).

Za lov na nutrijo so pomembni lovsko upravljaljski načrti, v skladu z Uredbo o določitvi divjadi in lovnih dob (Uradni list RS, št. 101/04).

Razpoložljivi ukrepi za obvladovanje

Informacije v tem letaku so povzete iz *Priročnika za humano obvladovanje invazivnih tujerodnih vretenčarjev, ki zadevajo Unijo* [ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/index_en.htm], v katerem je več informacij o specifičnih ukrepih upravljanja. Pred izvedbo ukrepov, opisanih v priročniku, je priporočljivo preveriti različne vidike njihove uporabe, vključno z učinkovitostjo, možnimi vplivi na dobrobit živali in stranskimi učinki, ter upoštevati lokalne razmere, razpoložljive vire in zmogljivosti.

Uporabniki priročnika naj sprejmejo metodo z najmanjšim vplivom na dobrobit živali, ki ustreza posebnim okoliščinam v državi članici, vendar brez zmanjšanja učinkovitosti ukrepov obvladovanja. Ukrepi nadzora bi morali povzročiti najmanj škode dobrobiti najmanjšemu številu živali, ob upoštevanju drugih vidikov, kot so stroški, potrebe, koristi, izvedljivost in javno mnenje.

Kako so bili ocenjeni in razvrščeni vplivi na dobrobit živali:

	Splošen vpliv na dobrobit (5 domen) Ocenjuje vpliv ukrepa na dobrobit, izključujoč samo usmrtitev živali (če ukrep vključuje usmrtitev)			Način smrti Ocenjuje vpliv metode usmrtitve na dobrobit (če ukrep vključuje usmrtitev)		
Kategorije vpliva	Brez vpliva (0)	Blag/zmeren vpliv (1)	Močan/izjemno močan vpliv (2)	Takojšnja smrt (brez trpljenja) [0]	Smrt ni takojšnja (blago/zmerno trpljenje) [1]	Smrt ni takojšnja (močno/izjemno močno trpljenje) [2]

Ukrep	Cilj	Učinkovitost in stroški	Kategorija vpliva na dobrobit	
			Splošna dobrobit	Način smrti
Pasti v obliki kletke	Hitra odstranitev / odstranitev/ nadzor / omejitev populacije	To je glavna metoda za učinkovito in obsežno odstranitev te vrste z velikega območja. Vendar se uporaba kletk ni vedno izkazala za učinkovito pri stalnem nadzoru populacij te vrste.	(1)	NA
Odstrel	Hitra odstranitev / odstranitev/ nadzor / omejitev populacije	Odstrel je pogosto pomembna metoda za nadzor populacij tujerodnih sesalcev, kot je nutrija. Potrebne so dodatne informacije o učinkovitosti in stroških ukrepa za to ciljno vrsto.	(0) - (2)	[0] - [2]
Lovski psi (sledenje)	Hitra odstranitev / odstranitev/ nadzor / omejitev populacije	Ukrep je bil uspešno uporabljen za to vrsto. Lov s psi je lahko zelo stroškovno učinkovit, vendar so potrebne dodatne informacije o stroških za to ciljno vrsto. Sledilne pse, ki nikoli ne uplenijo ali ne pridejo v neposreden stik z nutrijami (uporabi se na primer nagobčnik) so uspešno uporabili za sledenje nutrijam v ZDA.	(0) - (1)	NA
Uporaba živali vodnice (iste vrste)	Neznano	Metoda je v razvoju za to ciljno vrsto. Potrebne so dodatne informacije o dejanski uporabi, učinkovitosti in stroških ukrepa za nutrije.	(1)	NA

Ukrepi za usmrnitev/odstranitev po ulovu

Ukrep	Kategorija vpliva na dobrobit	
	Splošna dobrobit	Način smrti
Evtanazija z injekcijo	(0) - (1)	[0] - [1]
Spremenjena atmosfera	(1)	[1] - [2]
Streljanje – usmrnitev ujetih živali	(1)	[0]
Udarec v glavo (kranialna depresija)	(1)	[0]
Električni udar	(2)	[2]
Zakol z nožem	(1)	[0]
Ujetništvo	(1)	NA
Kirurška sterilizacija	(1)	NA

Datum: 28. 09. 2022

Viri

Priročnik za humano obvladovanje invazivnih tujerodnih vretenčarjev, ki zadevajo Unijo, je na voljo na strani Evropske komisije o ITV: [\[ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/index_en.htm\]](https://ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/index_en.htm)

Fotografija: *Myocastor coypus* nutrija © Stanze CC BY-SA 2.0

Pravno obvestilo: Ta dokument je pripravil IUCN v okviru pogodbe št. 07.027746/2019/812504/SER/ENV.D.2. "Identification, Assessment, Sharing and Dissemination of Best Practices for Humane Management of Invasive Alien Species". Določene informacije in stališča morda niso celovita in ne odražajo nujno uradnega mnenja Evropske komisije, IUCN in drugih organizacij, ki so prispevale k njegovemu oblikovanju (APHA, Eurogroup for Animals, EAZA, Newcastle University, EARS). Komisija ne jamči za točnost podatkov, vključenih v ta dokument. Niti Komisija niti IUCN ali katera koli oseba, ki deluje v imenu Komisije ali IUCN, vključno z avtorji ali sodelujočimi pri pripravi dokumenta, ne more biti odgovorna za uporabo informacij, ki jih dokument vsebuje. Reprodukcijska dovoljenja, če je naveden vir.

Povratne informacije: Komentarji, ki bi lahko izboljšali ta dokument, so dobrodošli. Prosimo, pošljite svoje komentarje po e-pošti na naslov ENV-IAS@ec.europa.eu